Συμβούλιο της Επικρατείας
Τμήμα Α'
Αριθμός αποφάσεως 4343/2009

Περίληψη:
Οι ανήλικοι εκπροσωπούνται ενώπιον των δικαστηρίων και από τους δύο γονείς, οι οποίοι ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα και όχι μόνο από το γονέα στον οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλειά τους – Εκπροσώπηση ανηλίκου από τους δύο γονείς για την άσκηση αγωγής χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης κατά του Δημοσίου – Το Δημόσιο δεν αποκλείεται να υποχρεωθεί στην καταβολή χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη.

Κείμενο:
Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Απριλίου 2008, με την εξής σύνθεση: Γ. Ανεμογιάννης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Α΄ Τμήματος, Δ. Σκαλτσούνης, Ι. Ζόμπολας, Σύμβουλοι, Π. Μπραΐμη, Αικ. Ρωξάνα, Πάρεδροι. Γραμματέας η Μ. Βλασερού.
Για να δικάσει την από 3 Νοεμβρίου 2004 αίτηση:
του Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπουμένου από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, το οποίο παρέστη με την Κ. Γρηγορίου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,
κατά της ..., κατοίκου Ζωγράφου Αττικής (...), δι' εαυτήν ατομικώς και ασκούσας τη γονική μέριμνα των ανήλικων τέκνων της ..., η οποία παρέστη με την δικηγόρο Ι. Χαμάκου-Παπαχριστοδούλου (Α.Μ. 8604), που την διόρισε στο ακροατήριο.
Με την αίτηση αυτή το Δημόσιο επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθ. 651/2004 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.
Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του εισηγητή, Συμβούλου Ι. Ζόμπολα.
Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την αντιπρόσωπο του Δημοσίου, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, και την πληρεξουσία της αναιρεσίβλητης, η οποία ζήτησε την απόρριψή της.
Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α
Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται, κατά νόμο, καταβολή παραβόλου, ζητείται να αναιρεθεί η 651/2004 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία έγινε δεκτή έφεση της αναιρεσίβλητης και εξαφανίστηκε η 3560/2002 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, ακολούθως δε έγινε εν μέρει δεκτή αγωγή της ίδιας και αναγνωρίστηκε ότι το Ελληνικό Δημόσιο όφειλε να της καταβάλει, κατ' άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ποσό 146.735 ευρώ για την ίδια ατομικώς και ποσό 44.020,5 ευρώ για λογαριασμό των τριών ανήλικων τέκνων της. Με την πρωτόδικη απόφαση είχε απορριφθεί η πιο πάνω αγωγή της αναιρεσίβλητης, με την οποία ζητούσε να αναγνωριστεί ότι το Ελληνικό Δημόσιο όφειλε να της καταβάλει ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ποσό 150.000.000 δραχμών για την ίδια ατομικώς και ποσό 150.000.000 δραχμών για λογαριασμό των τριών ανήλικων τέκνων της, των οποίων είχε την επιμέλεια.
2. Επειδή, κατά τη διάταξη του άρθρου 1510 του Αστικού Κώδικα, η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι δικαίωμα και καθήκον των γονέων (γονική μέριμνα), οι οποίοι

την ασκούν από κοινού. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του. Κατά τις διατάξεις των άρθρων 1512 και 1514 του ίδιου Κώδικα, στις περιπτώσεις όπου υπάρχει διακοπή της συμβίωσης των συζύγων, την άσκηση της γονικής μέριμνας, εφόσον αυτοί διαφωνούν, ρυθμίζει το δικαστήριο. Τέλος, κατά τη διάταξη του άρθρου 1518 παρ. 1 του Α.Κ., η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου περιλαμβάνει ιδίως την ανατροφή, την επίβλεψη, τη μόρφωση και την εκπαίδευσή του, καθώς και του προσδιορισμό του τόπου διαμονής του. Από το συνδυασμό των διατάξεων που προαναφέρθηκαν συνάγεται ότι, μετά τον ν. 1329/1983, η άσκηση της γονικής μέριμνας έχει ανατεθεί και στους δύο γονείς του ανήλικου τέκνου από κοινού και ότι ένα μέρος του καθόλου ιδιόρρυθμου αυτού δικαιώματος, αλλά και καθήκοντος, είναι η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου. Περιλαμβάνει δε η επιμέλεια, όπως συνάγεται από το χρησιμοποιούμενο στην πιο πάνω διάταξη του άρθρου 1518 Α.Κ. επίρρημα «ιδίως», κάθε θέμα το οποίο σχετίζεται με την ανάπτυξη της σωματικής, πνευματικής και ψυχικής προσωπικότητας του ανήλικου τέκνου (όπως στέγη, ντύσιμο, τροφή, υγεία, μόρφωση, επαγγελματική εκπαίδευση, ηθική διαπαιδαγώγηση). Περαιτέρω, ενόψει του όλου περιεχομένου των πιο πάνω διατάξεων και του επιδιωκομένου με αυτές σκοπού, που συνίσταται στο να ασκείται η γονική μέριμνα κατά κανόνα από τους δύο γονείς από κοινού, είναι φανερό ότι, αν η άσκηση της γονικής μέριμνας έχει κατανεμηθεί ανάμεσα στους γονείς, λόγω διάστασής τους, κατ' άρθρο 1514 ΑΚ και η επιμέλεια του ανηλίκου έχει ανατεθεί με δικαστική απόφαση στον έναν από τους γονείς λ.χ. τη μητέρα, τότε η τελευταία έχει αρμοδιότητα να αποφασίζει για τα τρέχοντα και καθημερινά μόνο θέματα τα σχετιζόμενα με την επιμέλεια του τέκνου και όχι για τα λοιπά (σοβαρά) θέματα, επί των οποίων η λήψη αποφάσεως εξακολουθεί να παραμένει στον πυρήνα της γονικής μέριμνας. Γι' αυτό είναι απαραίτητο, εφόσον η γονική μέριμνα ανήκει και στους δύο γονείς, να αποφασίζουν αυτοί από κοινού για τέτοια θέματα και, αν διαφωνούν, να αποφασίζει, κατ' άρθρο 1512 ΑΚ, το δικαστήριο (ΑΠ 1321/1992). Εξάλλου, κατά το άρθρο 64 Κ.Πολ.Δ., οι ανίκανοι να παρίστανται στο δικαστήριο με το δικό τους όνομα εκπροσωπούνται από τους νόμιμους αντιπροσώπους τους. Προκειμένου δε περί ανηλίκων, οι οποίοι, όπως προκύπτει, από τις διατάξεις των άρθρων 127 παρ. 1 ΑΚ, 63 και 64 του Κ.Πολ.Δ., ως ανίκανοι για δικαιοπραξία δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται στο δικαστήριο με το δικό τους όνομα, νόμιμοι αντιπρόσωποί τους είναι οι γονείς τους, οι οποίοι, κατ' άρθρο 1510 ΑΚ, από κοινού ασκούν τη γονική μέριμνα επ' αυτών (ΑΠ 1864/1984, 511/1989, 1005/2006).

3. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, μετά την εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης, το διοικητικό εφετείο δίκασε κατ' ουσίαν την από 30-7-2001 αγωγή της αναιρεσίβλητης, με την οποία ζητούσε, μεταξύ άλλων, να αναγνωριστεί απαίτησή της έναντι του Δημοσίου προς καταβολή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης για λογαριασμό των ανήλικων τέκνων της ..., που γεννήθηκαν τα έτη 1983, 1988 και 1999, αντίστοιχα. Η αγωγή κατά το μέρος αυτό έπρεπε να απορριφθεί ως ενεργητικώς ανομιμοποίητη, διότι οι ως άνω ανήλικοι έπρεπε να εκπροσωπούνται στη δίκη και από τους δύο γονείς τους, οι οποίοι ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα επ' αυτών. Βασίμως λοιπόν το αναιρεσείον Δημόσιο προβάλλει ότι μη νομίμως κατά το πιο πάνω μέρος έγινε δεκτή η αγωγή της αναιρεσίβλητης και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου να της καταβάλει για λογαριασμό των πιο πάνω τέκνων της ποσό 44.020,5 ευρώ, αφού αυτή δεν νομιμοποιούνταν ενεργητικώς να ασκήσει την κρινόμενη αγωγή. Συνεπώς, κατά το μέρος αυτό πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη

αίτηση και να εξαφανιστεί κατά το ίδιο μέρος η προσβαλλόμενη απόφαση. Ακολούθως, η υπόθεση, που δεν χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό, πρέπει να κρατηθεί κατά το αναιρούμενο μέρος και κατά το μέρος τούτο πρέπει να απορριφθεί η αγωγή της αναιρεσίβλητης.

4. Επειδή, ο Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα ορίζει στο άρθρο 105 ότι «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος». Κατά την έννοια της διάταξης αυτής γεννάται ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση για ζημία η οποία προκλήθηκε από την πλημμελή εκτέλεση ή την παράλειψη εκτέλεσης από τα όργανα του Δημοσίου του επιβεβλημένου σ' αυτά εκ του νόμου καθήκοντος. Περαιτέρω, κατά την έννοια της ίδιας διάταξης, η υποχρέωση του Δημοσίου προς αποζημίωση αίρεται μόνο αν η γενεσιουργός της ζημίας πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια ή παράλειψη υλικής ενέργειας έλαβε χώρα κατά παράβαση διάταξης η οποία έχει θεσπιστεί αποκλειστικώς για χάρη του γενικού συμφέροντος όχι όμως και αν η παραβιασθείσα διάταξη αποβλέπει, παράλληλα με την προστασία του γενικού συμφέροντος, και στην προστασία ιδιωτικού συμφερόντων (ΣτΕ 28/2000).

5. Επειδή, εξάλλου, στην παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 1975/1991 (Α΄ 184) ορίζεται ότι «Κάθε άτομο, που με οποιονδήποτε τρόπο εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο κατά την άφιξη και την αναχώρησή του, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που προβλέπονται από ειδικές διεθνείς συμβάσεις» και στην παρ. 2 ότι «Ο έλεγχος των προσώπων, που με οποιονδήποτε τρόπο εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό, ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αστυνομικές υπηρεσίες». Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 και 3 του ν. 1481/1984 (Α΄ 152), ο κλάδος αστυνομίας τάξης, ο οποίος κατά το άρθρο 4 παρ. 1 περ. γ΄ του νόμου τούτου, ανήκει στις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, έχει ως ειδικότερη αποστολή, εκτός των άλλων, την «απρόσκοπτη κοινωνική διαβίωση των πολιτών» καθώς και την «προστασία των ατομικών ελευθεριών του πολίτη». Από τις πιο πάνω διατάξεις των νόμων 1975/1991 και 1481/1984 συνάγεται ότι με αυτές επιδιώκεται όχι μόνο η προστασία του γενικού συμφέροντος αλλά παράλληλα και η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων των κατ' ιδίαν προσώπων (ΣτΕ 28/2000). Ως εκ τούτου, η παραβίαση των πιο πάνω διατάξεων από τα κρατικά όργανα, με πράξεις ή παραλείψεις τους κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας τους, μπορεί να στοιχειοθετήσει, κατά τα εκτεθέντα, υποχρέωση του Δημοσίου προς αποζημίωση κατά το άρθρο 105 Εισ.Ν.Α.Κ. για την αποκατάσταση κάθε θετικής ή αποθετικής ζημίας, τα δικαστήρια δε της ουσίας μπορούν, επιπλέον, να επιδικάσουν σε βάρος του Δημοσίου χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 932 του Αστικού Κώδικα.

6. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα: Η αναιρεσίβλητη έγγαμη με τον Ιορδανό και πολιτογραφημένο Έλληνα υπήκοο ..., με τον οποίο απέκτησε τρία τέκνα, τον ..., την ... και την ..., που γεννήθηκαν τα έτη 1983, 1988 και 1992, αντίστοιχα, με την από 26-7-1996 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθήνας επικαλέσθηκε τη διάσπαση της έγγαμης συμβίωσης με το σύζυγό της και ζήτησε να ανατεθεί σ' αυτήν προσωρινά η επιμέλεια των τριών ανήλικων τέκνων της και να εκδοθεί προς τούτο προσωρινή διαταγή μέχρι την συζήτηση της αιτήσεώς της. Με την εκδοθείσα αυθημερόν από 26-7-1996 προσωρινή διαταγή της Προέδρου Υπηρεσίας του

Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθήνας ανατέθηκε προσωρινά στην αναιρεσίβλητη η επιμέλεια των ανήλικων τέκνων της μέχρι την συζήτηση της ανωτέρω αιτήσεώς της, για την οποία ορίσθηκε ημερομηνία συζητήσεως η 8η-8-1996. Ακολούθως, η αναιρεσίβλητη, επικαλούμενη την ως άνω προσωρινή διαταγή της Προέδρου, ζήτησε από την Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας να απαγορευθεί η έξοδος των ανήλικων τέκνων της από τη χώρα, αίτημα το οποίο έγινε δεκτό με το από 27-7-1996 σήμα της προαναφερόμενης Διευθύνσεως προς όλα τα αεροδρόμια της Χώρας, ενώ περαιτέρω καταχωρίστηκε η απαγόρευση της εξόδου των ανηλίκων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως με χρονική ισχύ από 30-7-1996 έως 30-7-2016. Στη συνέχεια, στις 8-8-1996 συζητήθηκε η πιο πάνω αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, επί της οποίας εκδόθηκε η 24487/9-8-1996 (προφανώς από παραδρομή αναφέρεται στην προσβαλλομένη ως ημερομηνία εκδόσεως η 9-6-1996) απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθήνας. Με την απόφαση αυτή ανατέθηκε στην αναιρεσίβλητη προσωρινά η επιμέλεια των ανήλικων τέκνων, ενώ με την εκδοθείσα, ακολούθως, 71/27-1-1997 απόφαση του Τμήματος διατροφών του ίδιου δικαστηρίου της ανατέθηκε και οριστικά η επιμέλεια των τέκνων. Εν τω μεταξύ, με το από 25-11-1996 ιδιωτικό συμφωνητικό, η αναιρεσίβλητη με τον εν διαστάσει σύζυγό της ρύθμισαν την επικοινωνία αυτού με τα τέκνα τους και όρισαν ότι, ειδικά για την περίοδο του Πάσχα, η επικοινωνία θα διαρκεί από τη Μεγάλη Πέμπτη έως την Τρίτη του Πάσχα. Σε εκτέλεση της συμφωνίας αυτής, ο σύζυγος της αναιρεσίβλητης στις 24-4-1997 (Μεγάλη Πέμπτη) παρέλαβε τα τρία ανήλικα τέκνα από το σπίτι της και τα οδήγησε στο Ανατολικό Αεροδρόμιο Αθηνών, προκειμένου να μεταβούν όλοι μαζί με την πτήση της 21.10΄ της αεροπορικής εταιρείας «SYRIAN AIR» στο Αμάν της Ιορδανίας μέσω Δαμασκού. Κατά τη διενέργεια ελέγχου του ελληνικού διαβατηρίου του συζύγου της αναιρεσίβλητης ο αστυφύλακας ... πληκτρολόγησε στον τερματικό ηλεκτρονικό υπολογιστή το όνομα του προσώπου αυτού, αλλά κατά τον εν συνεχεία έλεγχο των ιορδανικών διαβατηρίων των ανηλίκων, αξιολογώντας το γεγονός ότι αυτά συνοδεύονταν από τον ιατρό πατέρα τους, ότι είχαν εισιτήρια με ημερομηνία κλειστής επιστροφής (30-4-1997) και ότι κατά το παρελθόν τα ανήλικα είχαν πραγματοποιήσει το ίδιο ταξίδι και είχαν επιστρέψει στην Ελλάδα (βλ. σχετικώς την από 6-8-1998 έκθεση διοικητικής εξέτασης του ανωτέρω αστυνομικού ενώπιον του ενεργούντος ένορκη διοικητική εξέταση αστυνομικού υποδιευθυντή Αχιλλέα Μανιφάβα), αρκέστηκε σε έλεγχο ταυτοπροσωπίας και σφράγιση των διαβατηρίων των ανηλίκων, με αναγραφή σχετικής μνείας στο επάνω μέρος της σφραγίδας ότι τυγχάνουν τέκνα Έλληνα πατρός-προς δικαιολόγηση της μη επιβολής προστίμου λόγω της κατοχής ιορδανικών διαβατηρίων-και επέτρεψε την αναχώρηση των ανηλίκων, χωρίς να πληκτρολογήσει τα στοιχεία τους στον ηλεκτρονικό υπολογιστή (βλ. σχετικώς το 7552/4/82γ/29-5-1997 έγγραφο του Διευθυντή της Διευθύνσεως Πληροφορικής του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, το οποίο προσκομίσθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο). Αποτέλεσμα της πιο πάνω παραλείψεως του αστυνομικού οργάνου, ήταν η διαφυγή των ανηλίκων από την χώρα, παρά την υπάρχουσα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του αεροδρομίου καταχωρισμένη απαγόρευση εξόδου τους, και η μη επιστροφή τους έκτοτε στην Ελλάδα. Για την ως άνω παράλειψη του αστυνομικού οργάνου διενεργήθηκε, κατόπιν της από 29-10-1997 καταγγελίας της αναιρεσίβλητης ένορκη διοικητική εξέταση, κατά την οποία διαπιστώθηκε αμέλεια του αστυνομικού οργάνου κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του. Ακολούθως, με την 253487/6/1-κθ/13-1-2000 απόφαση του Αρχηγού του Ελληνικής Αστυνομίας επιβλήθηκε σε βάρος του οργάνου αυτού πρόστιμο ενός μηνιαίου βασικού μισθού και το όργανο μετατέθηκε σε άλλη υπηρεσία. Κατόπιν τούτου, η αναιρεσίβλητη άσκησε κατά του Ελληνικού Δημοσίου αγωγή, με την οποία

ισχυρίστηκε ότι η ανωτέρω παράνομη παράλειψη του αστυνομικού οργάνου, παρά την ύπαρξη της 7/20-1-1997 εσωτερικής διαταγής του Διοικητή του Τμήματος Ασφάλειας Αερολιμένα Ελληνικού με την οποία εφιστάτο η προσοχή των αστυνομικών οργάνων για τον λεπτομερή έλεγχο των ταξιδιωτών, παράλειψη που μπορούσε να αποφευχθεί με την αντιπαραβολή της φωτογραφίας του διαβατηρίου των τέκνων και με την πληκτρολόγηση των στοιχείων τους στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, είχε ως αποτέλεσμα να μη διαπιστωθεί η υφιστάμενη απαγόρευση εξόδου των ανήλικων τέκνων της από την χώρα και να φυγαδευθούν αυτά από τον πατέρα τους στην Ιορδανία, χωρίς έκτοτε να έχει τη δυνατότητα επικοινωνίας μαζί τους. Ισχυρίστηκε επίσης, ότι η ίδια φοβόταν να μεταβεί στην προαναφερόμενη χώρα για την αναζήτησή τους, διότι η χώρα αυτή είναι μουσουλμανική και επικρατούν σ' αυτήν διαφορετικές αντιλήψεις σε σχέση με την οικογένεια και τη θέση της γυναίκας. Περαιτέρω, η αναιρεσίβλητη ισχυρίσθηκε ότι ο ως άνω βίαιος αποχωρισμός της από τα ανήλικα τέκνα της της προσέβαλε την προσωπικότητά της και της προκάλεσε αβάσταχτο ψυχικό πόνο. Ζήτησε δε με την αγωγή της να αναγνωρισθεί υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου να της καταβάλει ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ποσό 150.000.000 δραχμών γι' αυτήν ατομικά και ποσό 150.000.000 δραχμών για λογαριασμό των τριών τέκνων της, των οποίων είχε, σύμφωνα με την προαναφερόμενη δικαστική απόφαση, την επιμέλεια και την απορρέουσα από αυτή δικαστική εκπροσώπηση. Το πρωτόδικο δικαστήριο απέρριψε την αγωγή, με την αιτιολογία ότι δεν υπήρξε παράνομη παράλειψη του αστυνομικού οργάνου να απαγορεύσει την έξοδο των ανήλικων τέκνων της αναιρεσίβλητης από τη χώρα, διότι, κατά την παρεμπίπτουσα κρίση του, το ανωτέρω μέτρο ήταν εξαρχής παράνομο, αφού δεν είχε διαταχθεί από αρμόδιο δικαστήριο ή δικαστικό όργανο, με την προσωρινή δε διαταγή της Προέδρου Υπηρεσίας του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθήνας είχε δοθεί στην αναιρεσίβλητη μόνο η προσωρινή επιμέλεια των ανηλίκων τέκνων της, χωρίς να απαγορευθεί και η έξοδός τους από τη Χώρα. Έφεση της αναιρεσίβλητης κατά της πρωτόδικης αποφάσεως έγινε δεκτή με την προσβαλλόμενη απόφαση, με τη σκέψη ότι, εφόσον η διαταγή απαγόρευσης εξόδου των τέκνων της αναιρεσίβλητης από τη Χώρα-διαταγή που είχε δοθεί με το από 17.7.1996 σήμα της Διευθύνσεως της Κρατικής Ασφάλειας Αθηνών προς όλα τα αεροδρόμια της χώρας καθ' ερμηνεία της προσωρινής διαταγής της Προέδρου Υπηρεσίας του Πρωτοδικείου Αθηνών, ως διατάσσουσας το μέτρο αυτό,-δεν είχε ανακληθεί από τη Διοίκηση ή ακυρωθεί με δικαστική απόφαση, η διαταγή αυτή εθεωρείτο έγκυρη και το κύρος της δεν μπορούσε να ελεγχθεί παρεμπιπτόντως από τα αστυνομικά όργανα κατά τον έλεγχο των διαβατηρίων των ανηλίκων ούτε από το πρωτόδικο δικαστήριο κατά την έρευνα της πιο πάνω παραλείψεως του αστυνομικού οργάνου να πληκτρολογήσει τα ονοματεπώνυμα των ανηλίκων κατά τον έλεγχο των διαβατηρίων. Συνεπώς, έκρινε το δικάσαν δικαστήριο, το πρωτόδικο δικαστήριο μπορούσε να εξετάσει παρεμπιπτόντως τη νομιμότητα μόνον της πιο πάνω παραλείψεως του αστυνομικού οργάνου όχι δε και τη νομιμότητα του διοικητικού μέτρου της απαγορεύσεως εξόδου των ανηλίκων από τη Χώρα. Με τις σκέψεις αυτές, το δικάσαν δικαστήριο δέχθηκε την έφεση της αναιρεσίβλητης και εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση. Περαιτέρω, το δικαστήριο δίκασε και δέχθηκε εν μέρει την αγωγή της αναιρεσίβλητης. Προς τούτο έλαβε υπόψη τα εξής: α) ότι ενόψει των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 1975/1991 και της 7/20-1-1997 Εσωτερικής Διαταγής του Τμήματος Ασφαλείας του Ανατολικού Αερολιμένα Ελληνικού, αναφορικά με τη διενέργεια διαβατηριακού ελέγχου, το πιο πάνω αστυνομικό όργανο που ήταν επιφορτισμένο με τον έλεγχο των διαβατηρίων των εξερχομένων από τη Χώρα όφειλε, εφόσον τα ανήλικα τέκνα της αναιρεσίβλητης δεν συνοδεύονταν κατά την αναχώρησή τους και από τους δύο γονείς

τους, οι οποίοι κατά τον νόμο (άρθρο 1510 ΑΚ) ασκούν από κοινού την γονική μέριμνα επ' αυτών, να διενεργήσει πλήρη έλεγχο για τη νομιμότητα της εξόδου τους από τη Χώρα, μη αρκούμενος απλώς σε ενδείξεις περί τούτου (όπως ότι τα ανήλικα είχαν εισιτήρια με κλειστή ημερομηνία επιστροφής τους στην Ελλάδα ή ότι είχαν πραγματοποιήσει στο πρόσφατο παρελθόν και άλλα ταξίδια στην Ιορδανία και είχαν επιστρέψει κ.λ.π.) και β) ότι το αστυνομικό όργανο όφειλε επίσης να πληκτρολογήσει στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του Τμήματος ελέγχου διαβατηρίων τα στοιχεία των διαβατηρίων των ανηλίκων, ενέργεια η οποία-εκτός του ότι είχε δοθεί με την πιο πάνω ρητή διαταγή του Διοικητή του Τμήματος Ασφαλείας του Αεροδρομίου, προσιδιάζει και στα ιδιαίτερα καθήκοντα του αστυνομικού οργάνου που απορρέουν από την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπηρεσίας-και θα οδηγούσε στη διαπίστωση της υφισταμένης απαγορεύσεως εξόδου των ανηλίκων και τη Χώρα, απαγορεύσεως που ίσχυε κατά το χρόνο της αναχωρήσεως των τέκνων και δεν είχε ανακληθεί (βλ. το 9768/6-428524/6-8-1997 έγγραφο της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφαλείας Τμήμα Γ΄, με το οποίο γνωστοποιούνταν στο Τμήμα Ασφαλείας Αερολιμένα Αθηνών ότι από τα τηρούμενα στοιχεία της Υπηρεσίας δεν προέκυπτε άρση των περιοριστικών όρων (απαγόρευση εξόδου) που είχαν επιβληθεί με το από 30-7-1997 τηλετυπικό σήμα προς την δεύτερη Υπηρεσία και αφορά τα ανήλικα τέκνα της αναιρεσίβλητης. Με τα δεδομένα αυτά το διοικητικό εφετείο έκρινε ότι η πιο πάνω παράλειψη του αστυνομικού οργάνου τελούσε σε αιτιώδη συνάφεια με την ζημία της αναιρεσίβλητης που συνίστατο στη διαφυγή των ανήλικων τέκνων της στην αλλοδαπή και αποτελούσε την γενεσιουργό αιτία της αξιώσεώς της προς καταβολή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης. Ακολούθως, για τον καθορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης το δικαστήριο έλαβε υπόψη τον ψυχικό πόνο και την οδύνη της αναιρεσίβλητης, μητέρας, από το βίαιο αποχωρισμό της από τα τρία ανήλικα τέκνα της, με τα οποία δεν είχε έκτοτε επικοινωνία ούτε γνώριζε αν θα καταστεί αυτή δυνατή στο μέλλον. Με τις σκέψεις αυτές, το δικάσαν δικαστήριο επιδίκασε ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ποσό 50.000.000 δρχ. για την αναιρεσίβλητη ατομικώς (ήδη 146.735 ευρώ), κάνοντας έτσι εν μέρει δεκτή την αγωγή της αναιρεσίβλητης.

7. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι δεν υφίστατο παράνομη παράλειψη του αστυνομικού οργάνου κατά την διενέργεια του διαβατηριακού ελέγχου των ανήλικων τέκνων της αναιρεσίβλητης κατά την έννοια του άρθρου 105 του Εισ.Ν.Α.Κ., δεδομένου ότι η σχετική νομοθεσία που ρυθμίζει τον έλεγχο διαβατηρίων (ν.δ. 3767/1957 και Κ.Υ.Α. 7721 Γ.Φ6/16.12.1957) αποβλέπει αποκλειστικά στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος, με αποτέλεσμα να μη στοιχειοθετείται εν προκειμένω ευθύνη του Δημοσίου προς αποζημίωση. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί, ως αβάσιμος. Τούτο δε, διότι με τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 2 του ν. 1975/1991 και 4 παρ. 1 περ. γ΄ του ν. 1481/1984, οι οποίες επιβάλλουν τον έλεγχο από τα κρατικά αστυνομικά όργανα των εισερχομένων και εξερχομένων προσώπων από τη Χώρα και αποβλέπουν στην απρόσκοπτη κοινωνική συμβίωση των πολιτών και την προστασία των ατομικών ελευθεριών του πολίτη, δεν επιδιώκεται αποκλειστικά η εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος αλλά και η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων των κατ' ιδίαν προσώπων.

8. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι μη νομίμως με την προσβαλλόμενη απόφαση κρίθηκε ότι υπήρχε στη συγκεκριμένη περίπτωση παράνομη παράλειψη του αστυνομικού οργάνου κατά την έννοια του άρθρου 105 Εισ.Ν.Α.Κ., ενώ τέτοια παράλειψη δεν υπήρχε, αφού, κατά την κείμενη νομοθεσία, τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας δεν έχουν αρμοδιότητα για τη λήψη του απαγορευτικού μέτρου της

εξόδου Έλληνα πολίτη στο εξωτερικό, τέτοια δε αρμοδιότητα έχουν ο Εισαγγελέας, το Ποινικό Δικαστήριο στις περιπτώσεις του άρθρου 5 παρ. 4 του Συντάγματος και ο Προϊστάμενος του Δημόσιου Ταμείου σε περιπτώσεις οφειλών προς το Δημόσιο. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Τούτο δε, διότι, και αν ακόμη το από 27-7-1996 σήμα της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας προς όλα τα αεροδρόμια της Χώρας (σχετικά με την απαγόρευση εξόδου των ανήλικων τέκνων της ...) είχε εκδοθεί από αναρμόδιο όργανο, το σήμα αυτό, ως διοικητική πράξη καλυπτόταν από το τεκμήριο νομιμότητας των διοικητικών πράξεων. Συνεπώς, το αστυνομικό όργανο που ήταν επιφορτισμένο με τον έλεγχο των διαβατηρίων στο αεροδρόμιο όφειλε, βάσει του καθήκοντος υποταγής, να συμμορφωθεί προς το σήμα αυτό και δεν μπορούσε να ελέγξει τη νομιμότητα του μέτρου που είχε ληφθεί με το επίμαχο σήμα.
9. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, τέλος, προβάλλεται ότι η παράλειψη του αστυνομικού οργάνου να πληκτρολογήσει τα στοιχεία των ανήλικων τέκνων της αναιρεσίβλητης στον ηλεκτρονικό υπολογιστή της υπηρεσίας ελέγχου διαβατηρίων του αεροδρομίου δεν συνδεόταν αιτιωδώς με την αρπαγή των ανήλικων τέκνων από τον πατέρα τους. Τούτο δε, διότι η επικοινωνία του πατέρα με τα ανήλικα τέκνα του είχε ρυθμιστεί με το από 15-11-1996 ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ της αναιρεσίβλητης και του συζύγου της, βάσει του οποίου ο τελευταίος μπορούσε να επικοινωνεί με τα τέκνα κατά την περίοδο των εορτών του Πάσχα από τη Μεγάλη Πέμπτη έως την Τρίτη του Πάσχα. Συνεπώς, κατά το Δημόσιο, η επίμαχη ζημία προκλήθηκε στις 29-4-1997, δηλαδή την Τρίτη του Πάσχα, οπότε ο σύζυγος της αναιρεσίβλητης είχε υποχρέωση να παραδώσει τα τέκνα του στην αναιρεσίβλητη, και όχι στις 24.4.1997, την ημέρα δηλαδή της αναχώρησης των τέκνων από την Ελλάδα. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αλυσιτελής, διότι γενεσιουργός αιτία της βλάβης της αναιρεσίβλητης από την απώλεια δυνατότητας επικοινωνίας με τα ανήλικα τέκνα της υπήρξε αποκλειστικώς, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η παράλειψη του αρμοδίου αστυνομικού οργάνου να προβεί στην πληκτρολόγηση, στις 24-4-1997, των στοιχείων του διαβατηρίου των τέκνων της αναιρεσίβλητης, όπως είχε υποχρέωση με βάση το υπ' αριθμ. πρωτ. 9768/6-428524/6-8-1997 έγγραφο της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας και το από 30-7-1997 τηλετυπικό σήμα της Υπηρεσίας αυτής στο Τμήμα Ασφαλείας του Αερολιμένα Ελληνικού, με αποτέλεσμα τα ανήλικα αυτά τέκνα να φυγαδευθούν στο εξωτερικό.
10. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, να εξαφανιστεί εν μέρει η προσβαλλόμενη απόφαση και να απορριφθεί εν μέρει η αγωγή της αναιρεσίβλητης, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί στην τρίτη σκέψη, να απορριφθεί δε η κρινόμενη αίτηση κατά τα λοιπά.
11. Επειδή, ενόψει της εν μέρει νίκης και εν μέρει ήττας των διαδίκων, πρέπει να συμψηφιστεί μεταξύ τους η δικαστική δαπάνη.

Διά ταύτα

Δέχεται εν μέρει την κρινόμενη αίτηση, κατά το αιτιολογικό.
Αναιρεί την 651/2004 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατά το μέρος που με αυτήν αναγνωρίστηκε απαίτηση της αναιρεσίβλητης έναντι του Δημοσίου προς καταβολή χρηματικής ικανοποίησης (44020,5 ευρώ) λόγω ηθικής βλάβης για λογαριασμό των τέκνων της ....
Κρατεί την υπόθεση κατά το αναιρούμενο μέρος και κατά το μέρος τούτο απορρίπτει την αγωγή της αναιρεσίβλητης.
Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση κατά τα λοιπά.
Συμψηφίζει τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.
Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 18 και 26 Ιουνίου 2008 καθώς και στις 23 Μαρτίου 2009.

Netlaw.gr

Ο Πρόεδρος του Α΄ Τμήματος Η Γραμματέας

Γ. Ανεμογιάννης Μ. Βλασερού

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 31ης Δεκεμβρίου 2009.
Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος Η Γραμματέας

Αθ. Ράντος Μ. Βλασερού

Netlaw.gr